

ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΘΩΝΑ

Αποσπάσματα από το βιβλίο "Συζητήσεις στον Αθωνα" του Γέροντος Ιωσήφ Βατοπαιδινού

- Τι είναι η θεία Χάρη; Είναι δυνατόν να περιγραφεί;
- Γιατί μερικές φορές η χάρη του Θεού χτυπά την πόρτα σε ανθρώπους αδιάφορους και αμελείς;
- Γιατί είναι αναγκαία η εξομολόγηση;
- Ποιος είναι ο διάβολος και πως ενεργεί;
- Τι είναι οι ηδονές; Ποιες είναι αθώες και ποιες ένοχες;
- Τι είναι το καλό και το κακό και πότε ενεργούν;
- Πως μπορεί να θεραπευτεί ο ασθενής χαρακτήρας που εύκολα πέφτει στην κατάκριση;
- Πώς βλάπτει ο θυμός και ποια είναι τα αίτια που τον προκαλούν;

Τι είναι η θεία Χάρη; Είναι δυνατόν να περιγραφεί;

Ότι ανήκει στην υπερφυσική θεία ιδιότητα δεν μπορεί ποτέ να περιγραφεί από τα κτιστά όντα. Αμυδρά και σκιωδώς κατανοείται από τον άνθρωπο, γιατί το θείο είναι ακατάληπτο και απερίγραπτο.

Θεία Χάρη ονομάζουμε τη θεία δύναμη και ενέργεια με την οποία ο Θεός κατασκεύασε και συντηρεί το σύμπαν. Χάρη ονομάζεται γιατί ακριβώς παρέχεται από το Θεό δωρεάν.

Αυτή είναι και για μας η μόνιμη ελπίδα και παρηγοριά. Αυτή στερηθήκαμε με την πτώση. Την επανέφερε όμως ο Κύριός μας με την παρουσία του στη γη. Αυτή ανάλογα με την πίστη και την

ακρίβεια της τηρήσεως των θείων εντολών, μας απαλλάσσει από την αιχμαλωσία του παλαιού ανθρώπου, του χοϊκού, και μας μεταμορφώνει κτίζοντας μέσα μας την εικόνα του επουρανίου. Πρέπει όμως, εδώ να τονίσουμε ότι όλα εξαρτώνται από το Θεό και όχι από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Το ταπεινό φρόνημα και ιδιαίτερα η εκδήλωση συμπάθειας και αγάπης προκαλεί την επέμβαση και παρουσία της Χάριτος.

πίσω

Γιατί μερικές φορές η χάρη του Θεού χτυπά την πόρτα σε ανθρώπους αδιάφορους και αμελείς;

Η φιλόανθρωπη του Θεού οικονομία, η οποία θέλει «πάντας ανθρώπους σωθῆναι» (Α΄ Τιμ. 2,4) δίνει αφορμές αφυπνισμού. Ακόμη προφυλάσσει από κίνδυνο, που προέρχεται από απροσεξία ή και κακοήθεια του ανθρώπου. Δυστυχώς όμως, αρκετοί δε συνετίζονται και γι' αυτούς η ποινή παραμένει αμετάβλητη. Οι περισσότεροι όμως ωφελούνται και μάλιστα γίνονται ιεραπόστολοι της φιλανθρωπίας του Θεού και σε άλλους που δεν τη γνωρίζουν.

Πολλές φορές κακοποιοί προσπάθησαν να διαπράξουν εγκλήματα και σε μέρη αφιερωμένα στο Θεό. εμποδίστηκαν όμως από θαύμα και αντί να κακοποιήσουν, ελκύστηκαν προς την πίστη. Άλλαξαν τρόπο ζωής και αυτό, που δεν έκανε η λογική και η ανθρωπιά, το έκανε η φιλόανθρωπη οικονομία του Θεού με την αγάπη αντί με την απειλή.

Αυτό συμβαίνει καμιά φορά και από προσευχές ενάρετων ανθρώπων, που προσεύχονται για να φωτίσει ο Θεός τους κακοποιούς αυτούς, ώστε να γνωρίσουν την αλήθεια, επειδή από μόνοι τους βρίσκονται στην πλάνη. Μερικές φορές συμβαίνει αυτό, αν έχουν στον ουρανό κάποιο ενάρετο συγγενή τους και παρακαλεί γι αυτούς το Θεό κατά το λόγο της Γραφής: «μακάριος ὅς ἔχει ἐν Σιών σπέρμα καί οἰκείους ἐν Ἱερουσαλήμ» (Ης. 31,9). Πάντως αυτό είναι έργο της απέραντης φιλανθρωπίας του θεού, που επίμονα προκαλεί την ανθρώπινη αναισθησία σε αφυπνισμό και διόρθωση.

Καλύτερα όμως ο άνθρωπος να φροντίζει μόνος του τη διόρθωση του παρά να περιμένει αόριστες ευεργεσίες.

πίσω

Γιατί είναι αναγκαία η εξομολόγηση;

Η εξομολόγηση είναι το πρώτο στοιχείο της μετάνοιας. Διάφορα χωρία της Γραφής αναφέρονται στην αναγκαιότητα της εξομολόγησεως, ως πρακτικού δείγματος μετάνοιας. Με την εξομολόγηση αποκαλύπτει ο άνθρωπος την ηττοπάθειά του, την προδοσία και άρνηση των καθηκόντων του, από την οποία προήλθε η πτώση και η καταστροφή. Φανερώνει την υπαιτιότητα του και έτσι καταστρέφει τα μέσα και αίτια της συντριβής του και ολοκληρώνει την επιστροφή στους κόλπους του Πατέρα, που με την αμαρτία και την παράβαση διακόπηκε.

Κάθε παράβαση και παρακοή επιφέρει διπλή ενοχή στον άνθρωπο. Και στο σώμα, με τις αισθήσεις, και στην ψυχή και το νου, από όπου ξεκινά η προδοσία. Με την εξομολόγηση θεραπεύει και τις δύο μορφές της ενοχής, αφού περιγράφει με ταπείνωση, ως δική του, την άρνηση και προδοσία. Ούτε εξομολόγηση γίνεται χωρίς μετάνοια, ούτε μετάνοια χωρίς εξομολόγηση. Είναι και τα δύο αχώριστα και απόλυτα μέσα σωτηρίας.

Η κύρια αιτία της αποπλάνησεως του ανθρώπου είναι η λανθασμένη κρίση του νου. Μετάνοια σημαίνει την επαναφορά του νου στη σωστή κρίση και χρήση των νοημάτων, ώστε να εκλείψει το παράλογο. Την πράξη αυτήν της ισορροπίας τους ανθρώπου αποδέχτηκε η φιλανθρωπία του Θεού και έγινε το μεγαλύτερο δώρο Του στη φύση μας, αφού ξεπέσαμε από την πρώτη μας θεοειδία. Δεν πρέπει να παραμελούμε τη μετάνοια, αφού κατά το λόγο της Γραφής «τίς καθαρός ἔσται ἀπό ρύπου, ἐάν μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς» (Ιώβ 14,4-5).

Ποιος μπορεί να περιγράψει την έκταση της φιλανθρωπίας και παναγαθότητας του Θεού προς τον άνθρωπο, αφού τον δέχεται, αν επιστρέψει με τη μετάνοια, όσο μεγάλη και αν ήταν η προδοσία και η παράβασή του; Ποιος θα περιγράψει την αθλιότητα και το σκοτισμό του πεπλανημένου ανθρώπου, όταν ποδοπατεί και απορρίπτει αυτό

το δώρο, το οποίο ανακαλεί τον αποστάτη και προδότη στους κόλπους της πατρικής αγκάλης και στοργής και τον ελευθερώνει από την αιώνια και φρικτή καταδίκη;

Πραγματικά να η φιλανθρωπία του θεού δε μας παραχωρούσε τη μετάνοια, δε θα μας προσέφερε τίποτε και αυτή η οικονομία του Σωτήρα μας, αφού η δική μας τρεπτότητα και διαστροφή θα τα αφάνιζε στον αμαρτωλό και πανένοχο βίο μας. Κανένας απόγονος της αδαμιαίας ρίζας, ας μην παραμελήσει να εφαρμόσει στη ζωή του τη μεγάλη δωρεά της μετάνοιας, για να μην κλάψει ανώφελα στη μέλλουσα αιωνιότητα. Το πένθος και τα δάκρυα είναι τα κυριότερα και επικερδέστερα εργαλεία της γνήσιας μετάνοιας και όσοι μετανοούν σωστά, ας μην τα αποχωρίζονται.

πίσω

Ποιος είναι ο διάβολος και πως ενεργεί;

Η Αγία Γραφή μας λέει ότι ο διάβολος είναι «ο πεσών Εωσφόρος». γι' αυτόν μας πληροφορεί ο Κύριος: «είδον τον σατανάν ως αστραπήν εκ του ουρανού πεσόντα» (Λουκ. 10,18). Είναι ο άρχοντας, ο αρχηγός του αγγελικού τάγματος των εκπεσόντων από τον ουρανό, όταν θέλησαν να αποστατήσουν από το θείο θέλημα. Τότε αυτόματα συντρίφτηκαν και ξέπεσαν από την αξία και τη θέση τους. Έχασαν συγχρόνως και την έκπαγλη και φωτεινή ωραιότητα της μορφής τους. Έγιναν φρικιαστικά τέρατα των οποίων και μόνο η μνήμη είναι μισητή. Δεν υπάρχει στη διαβολική του υπόσταση τίποτα το καλό, το αγαθό, το δίκαιο, το ευθές, το λογικό, το αληθινό.

Ο διάβολος, ο άλλοτε φορέας του φωτός της δικαιοσύνης, της αγάπης και του αγιασμού, μεταβλήθηκε απότομα – με την ανταρσία κατά του Θεού - σε απόλυτο όργανο του σκότους, του μίσους, του ψεύδους, του ολοκληρωτικού κακού και όσων συντελούν στον όλεθρο της φθοράς και του θανάτου. έγινε και θα παραμείνει πάντοτε σκότος και ψεύδος και απώλεια – με ένα επί πλέον σκοπό – την αντίσταση σε οτιδήποτε είναι του Θεού και σε όσα ο Θεός

προνοεί και ιδιαίτερα τον άνθρωπο. Έγινε – και θα παραμείνει στο διηνεκές- κληρονόμος του θανάτου και κάτοικος του Άδη, με κύριο του σκοπό να αποπλανά και να παρασύρει προς το μέρος του όσους μπορέσει.

Κεντρικό στόχο του έχει τον άνθρωπο, που βαδίζει να ενωθεί με το Θεό. Ο διάβολος δεν ενέχεται να τον βλέπει να ανεβαίνει ψηλότερα από την πρώτη αξία, που είχε πριν την έκπτωσή του, γι αυτό και ρίχνει εναντίον τα πιο λυσσαλέα βέλη του. Έγινε και έμεινε κατά πρόθεση ανθρωποκτόνος.

Ως ψέμα και δόλος και κακία δεν παρουσιάζεται φανερά. Μόνο με υποβολές ερεθίζει το νου και τις αισθήσεις με δόλια προσχήματα, για να αποπλανήσει τη σκέψη και τη θέληση, να παρασύρει σε συγκατάθεση τη γνώμη και έτσι να υποσκελίσει το θύμα πάντοτε με δόλο, υποκρισία και απάτη. Ο άνθρωπος κινείται και ενεργεί περισσότερο με τις αισθήσεις και τα συναισθήματα. Ο εχθρός το γνωρίζει αυτό. Γι αυτό ερεθίζει τις αισθήσεις με προφάσεις ευλογοφανείς και έτσι κλέβει ευκολότερα τη συγκατάθεση. Προβάλλει, βλέπετε, τη βιολογική αναγκαιότητα. Αυτό γίνεται και στο σωματικό και ψυχικό κόσμο.

Αν ο άνθρωπος είναι ελεύθερος από πάθη και κακές συνήθειες, εύκολα απαλλάσσεται από τη διαβολική επιβουλή και πάλη. Αν όμως είναι αιχμάλωτος πονηρών έξεων, η μάχη είναι σκληρή και αγωνιώδης. Πάντως η αντίσταση με βάση τον προορισμό μας και τις θείες εντολές γίνεται κατορθωτή με τη συμμαχία της χάριτος που συνυπάρχει με μας.

Δεν έχει εξουσία ο διάβολος απ' ευθείας ή αισθητά να πειράξει τον άνθρωπο. Μόνο με τη φαντασία, με εικόνες, που προβάλλει στην οθόνη της διάνοιας, και με έννοιες μέσω του νου, προκαλεί.

Τότε ο άνθρωπος μόνος του αποφασίζει να αποδεχθεί την πρόκληση (προσβολή) ή να την απορρίψει.

Αυτός είναι ο κύριος τρόπος επαφής του πονηρού με τον άνθρωπο. Η συνέχεια πλέον εξαρτάται από τη θέληση του ανθρώπου. Ή να υποκύψει ή να αντισταθεί.

ο αμεσότερος τρόπος της δικής μας άμυνας και αντιστάσεως είναι η θεία επίκληση (προσευχή) και η ενθύμηση του σκοπού και προορισμού μας. Το παράδειγμα του Κυρίου μας, όταν ήταν στην έρημο, μας χάραξη τον πρακτικό τρόπο της πάλης με τον εχθρό,

καθώς και όσα συντελούν σ' αυτόν.

Ο διάβολος δεν έχει προορατική ικανότητα, ούτε γνωρίζει τί σκέπτεται ο άνθρωπος. Συμπεραίνει από τις κινήσεις των συναισθημάτων και ερεθίζει ανάλογα τα μέλη και τις αισθήσεις με εμπαθή νήματα. Όταν βλέπει να κλίνει η διάθεση μετά την εικόνα είτε του πράγματος είτε του νοήματος, που προσέβαλε τη φαντασία, καταλαβαίνει ότι σ' αυτό έχει ο άνθρωπος την επιθυμία και την πρόθεσή του και φέρνει τα κατάλληλα αίτια για να υποτάξει το θύμα του.

Στη φύση του ο διάβολος είναι όμοιο με τη φύση του νου. Είναι ταχύτατος, ακούραστος, ανύστακτος και αδίστακτος, αμετάβλητος στην πονηρία και κακία. Μεταβάλλεται και μετασχηματίζεται αμέσως σε διάφορα σχήματα και μορφές, αν αυτό βοηθά τον πονηρό του σκοπό. μετακινείται πάντοτε ταχύτατα, σε κάθε χώρο, και μετέρχεται κάθε τρόπο, με κύριος σκοπό της παρεμπόδιση του θείου θελήματος.

πίσω

Τι είναι οι ηδονές; Ποιες είναι αθώες και ποιες ένοχες;

Ηδονές είναι όσα «ηδύνουν» και γλυκαίνουν τη ζωή μας και είναι διπλές καθώς και η φύση μας είναι διπλή. Όπως είμαστε σώμα και ψυχή και καθένας έχει τις αισθήσεις και τα μέλη του, έτσι και οι ηδονές ανήκουν και στα δύο μέρη. Είναι οι σωματικές ηδονές, που γίνονται αισθητές μέσω των μελών του σώματος. Είναι και οι πνευματικές, που ανήκουν στον ψυχικό και πνευματικό μας κόσμο.

Οι ηδονές προκύπτουν, ως επί το πλείστον, από τη δραστηριότητά μας και παρηγορούν ή απογοητεύουν ανάλογα με την ορθή ή τη λανθασμένη ενέργειά μας. Αν το πρόγραμμα και ο σκοπός των κινήσεών μας είναι «κατά Θεόν» και σύμφωνα με το θέλημά του, τα συναισθήματα και οι ηδονές, που προκύπτουν είναι ευχάριστες και γλυκαίνουν. Αν όμως οι προτιμήσεις και ενέργειές μας είναι παράλογες και εμπαθείς, τότε αισθανόμαστε αποτροπιασμό και

απέχθεια.

Οι ηδονές όμως, που συναρπάζουν περισσότερο και αποπλανούν, έχουν σχέση με τη βιολογική μας υπόσταση και βρίσκονται στα σωματικά μέλη και αισθητήρια. Την πρώτη θέση έχουν η γεύση, η αφή και η όσφρηση. Τα συναισθήματα της γλυκύτητας, που προκαλούνται όταν έρθουμε σε επαφή με τις ύλες και τα πράγματα, λέγονται ηδονές.

Εδώ χρειάζεται η διάκριση του ορθού μέτρου, για να αποφευχθεί η παράχρηση. Απαραίτητο στοιχείο της ζωής είναι η βιολογική μας υπόσταση της οποίας το μεγαλύτερο μέρος βρίσκεται στις τρεις αισθήσεις και σ' αυτές λειτουργεί η ικανοποίηση και ηδονή.

Αν ο άνθρωπος θυμάται τον προορισμό του – και το ότι τρώει για να ζει – τότε ελέγχει τις ηδονές, που προκύπτουν από το νόμο της «χρείας». Αν όμως αλίμονο, ζει για να τρώει και να σπαταλά - πράγμα που επικρατεί στην εποχή μας – τότε τη θέση παίρνει το παράλογο, που ντρέπομαι και να το περιγράψω ακόμη.

Υπάρχουν όμως και του ηθικού και αισθησιακού μέρους οι ηδονές με κύριο κεφάλαιο τη γενετήσια ορμή και σχέση. Εδώ προκύπτει ο πραγματικός λαβύρινθος της διαστροφής και εδώ είναι του «βύθιου δράκοντα» τα πολυπληθή τρόπαια!

Ο νόμος και ο λόγος αναπαραγωγής – ως βασική αναγκαιότητα στην παρούσα μας εξορία – γίνεται το ισχυρότατο θέλημα της προσεγγίσεως των δύο φύλων. Και τότε αρχίζει η βιαιότερη πρόφαση του παράνομου ηδονισμού, που κυριολεκτικά συντρίβει την άπειρη νεολαία.

Περιγράψαμε με συντομία τις αφορμές των ηδονών. Απομένει η σύννεση της αρνήσεως τους, για να μη θρηνούμε τα αναρίθμητα ερείπια από την παράλογη παραδοχή και χρήση τους. Αυτά αφορούν τις ηδονές στον αισθητό μας χώρο και κόσμο.

Υπάρχουν όμως και οι πνευματικές ηδονές, που πράγματι μας ξεκουράζουν και ενθαρρύνουν. Πνευματικές ηδονές είναι οι ενέργειες και οι καρποί της θείας Χάριτος, που παρηγορούν και ανακουφίζουν τον ψυχικό μας κόσμο, φωτίζουν το νου, ειρηνεύουν την καρδιά, παρηγορούν τις αισθήσεις και αυξάνουν το θάρρος και την ελπίδα στις δυσκολίες της ζωής. Η χαρά, η ειρήνη, η υπομονή, η ανεκτικότητα και όσα είναι γεννήματα της αγάπης και της συμπάθειας, τι άλλο είναι παρά πνευματικές ηδονές; Όλοι οι καρποί και τα προϊόντα της αυτοθυσίας, που η αγάπη επιβάλλει, είναι η

γλυκύτερη πνευματική ηδονή που προκαλεί τη μεγαλύτερη ευτυχία στη ζωή μας.

Υπάρχουν όμως και οι υπερφυσικές ηδονές που αν και ανήκουν στη μεταφυσική του άλλου κόσμου, μας τις παραχωρεί η θεία ευσπλαχνία απ αυτή τη ζωή, σαν προοίμιο της μακαριότητας που μας αναμένει. Οι ηδονές αυτές, ως υπερφυσικές, δεν ελέγχονται, ούτε προγραμματίζονται από μας στον κόσμο αυτόν, αλλά χαρίζονται από τη θεία παναγάπη σ' όσους αγωνίζονται σωστά για θάρρος και παρηγοριά. Μερικές από αυτές είναι η ειρήνη των λογισμών, η ελευθερία από την πάλη με τα πάθη, η τέλεια νέκρωση όσον αφορά τα πράγματα και τα νοήματα αυτού του κόσμου, αλλά και η επιφοίτηση της Χάριτος σε όσους πέτυχαν την καθαρότητα της καρδιάς. Αυτοί «πάσχουν τα θεία» και εξέρχονται από το χώρο, τον τρόπο και την αίσθηση του κόσμου. Αυτοί είναι εκείνοι στους οποίους μαρτυρεί ο Κύριος μας ότι θα εμφανίσει τον εαυτό του και μαζί με τον Πατέρα του θα «ποιήσουν μονήν». Όσοι θέλουν να απολαύσουν αυτά τα υπερφυσικά δώρα και χαρίσματα, ας φροντίζουν να τηρούν τις εντολές και ο κύριος είναι «πιστός ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ».

πίσω

Τι είναι το καλό και το κακό και πότε ενεργούν;

Το καλό είναι αυτός ο ίδιος ο Θεός, όσα προέρχονται απ' Αυτόν και όσα τον περιστοιχούν. Το καλό εντοπίζεται και στην ανθρώπινη προσωπικότητα πριν την πτώση και μετά, στην ανάπλαση του αγιασμού. Το καλό ακόμα, είναι η έννοια του ορθού, του λογικού και η σχέση μεταξύ τους. Είναι η ολοκληρωτική απουσία του παραλόγου, του πονηρού και της διαστροφής.

Αντίθετα το κακό είναι η διαστροφή και η κατάργηση όσων περιγράψαμε για το καλό. Όσα προέρχονται από αυτό είναι μόρια και μέλη του θανάτου, αυτό το ίδιο το «σώμα του θανάτου», που έχουν πατέρα και προαγωγό τον διάβολο και τα πάμπολλά του όργανα.

Και από την μια πλευρά το καλό είναι ύπαρξη και οντότητα, αφού είναι πρόσωπο και προέρχεται από τον ίδιο το Θεό, ενώ από την άλλη το κακό δεν υπάρχει σαν οντότητα και σαν στοιχείο, αλλά δημιουργήθηκε σαν παράσιτο από την έλλειψη του καλού, όπως ακριβώς το σκοτάδι που εμφανίζεται με την απουσία του φωτός. Το κακό από μόνο του είναι «μή ὄν» και ανύπαρκτο και επομένως δεν πρέπει να απειλεί και να εκφοβίζει. Η δική μας αμέλεια και προδοσία του δίνει ύπαρξη. Μοιάζει με εκείνον που σβήνει το φως και τον καλύπτει το σκοτάδι.

Ο Λόγος του Θεού, η Αυτοαλήθεια, λέει αυτή την πραγματικότητα: «Ὁ μή ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστὶ ὁ μή συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει» (Ματθ. 12,30). Αυτό πάλι υπαινίσσεται όταν μας προκαλεί στην διαμονή μαζί του, που είναι το απόλυτο καλό. «Μείνατε ἐν ἐμοί καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν...ὁ μένων ἐν ἐμοί καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ οὗτος φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰω. 15,4.5).

πίσω

Πως μπορεί να θεραπευτεί ο ασθενής χαρακτήρας που εύκολα πέφτει στην κατάκριση;

Κάθε ανθρώπινος χαρακτήρας θεωρείται ασθενής όταν απουσιάζει από αυτόν η θεία Χάρη, που τελειοποιεί και συνέχει τα πάντα, αφού «τά ασθενῆ θεραπεύει καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῖ». Αυτό τονίζει και ο Κύριος μας όταν λέει ότι «χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν». Εκτός όμως της παρουσίας της Χάριτος απαραίτητα χρειάζεται και η ανθρώπινη πρόθεση και συνεργασία, σύμφωνα με τους ηθικούς κανόνες της λογικής και τις θείες εντολές, που θα προκαλέσουν τη θεία επέμβαση. Ο άνθρωπος που εύκολα κατηγορεί, το κάνει γιατί συνήθισε λανθασμένα να ερευνά τις ξένες πράξεις και σκέψεις παρά τις δικές του. Λησμόνησε τα λόγια της Γραφής «μή κρίνετε, ἵνα μή κριθῆτε» (Ματθ. 7,1 και το «ἐν ᾧ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε» (Ματ. 7,2).

Η τόσο εύκολη συνήθεια της κρίσεως ξένων λόγων και πράξεων είναι ψυχική αρρώστια που προέρχεται από πάρωση της λογικής δυνάμεως του νου που είναι μάλλον γέννημα του εγωισμού.

Η εσωστρέφεια, που συνοδεύεται από την αυτομεμψία, κρίνεται απαραίτητα για τη διάγνωση και επίγνωση των δικών μας σφαλμάτων και λαθών. Απαραίτητος κανόνας και δόγμα της ζωής είναι η ευαγγελική νομοθεσία, χωρίς την οποία ο άνθρωπος δεν ορθοποδεί. Ο νόμος του πνεύματος της ζωής που είναι σε θέση να απελευθερώσει από το θάνατο στον οποίο κατρακυλήσαμε, μας χαράζει τους καινούργιους δρόμους της ζωής. Η αγάπη ενώνει τα «διεστῶτα εἰς ἓν», δημιουργεί ένα δεσμό, μια κοινωνία. Μας διδάσκει ότι «ὀφείλομεν τάς ψυχάς ὑπέρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τιθέναι» και «ἀλλήλων τά βάρη βαστάζετε» και «πάντα ἡμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω».

Η άγνοια της ευαγγελικής διδασκαλίας επιτρέπει την επίδραση του παραλόγου και απομακρύνει τη θεία Χάρη. Επειδή ο άνθρωπος δεν έχει γνώση του Θεού και άρα δεν έφτασε ακόμη στο φωτισμό, πλανάται στις κρίσεις του. Από εδώ αρχίζει το δικαίωμα του «γιατί;» του «αν» και του «μήπως;» και ξεκινά η κατάκριση, η αντίσταση, η απείθεια, το μίσος και γενικά η κακία.

Αναίρεση σε όλα αυτά μπορεί να προσφέρει ο Κύριός μας με το λόγο του: «ἐντολήν καινήν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» και «ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοί μαθηταί ἐστε ἐάν ἀγάπῃν ἔχητε ἐν ἀλλήλοις».

Όποιος φρόντισε να κρατήσει το νόμο της ευαγγελικής αγάπης σύμφωνα με την εντολή του Κυρίου μας απαλλάσσεται από τη περιεκτική κακία. Τότε ούτε κρίνει ούτε επιβουλεύεται, ούτε κακοποιεί. Χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια απαλλάσσεται από τον παλαιό άνθρωπο και από όλο το νόμο της διαστροφής, αφού όλα τα ρυθμίζει η αγάπη.

πίσω

Πώς βλάπτει ο θυμός και ποια είναι τα αίτια που τον προκαλούν;

«Οργή δικαιοσύνην Θεού οὐ κατεργάζεται» (Ιακ. 1,20). Έτσι χαρακτηρίζει ο απ. Ιάκωβος την ολεθριότητα του θυμού. Και οι θεόπνευστοι Πατέρες τονίζουν: «άνηρ θυμώδης κἄν νεκρόν ἐγείρει οὐκ ἔστιν εὐπρόσδεκτος».

Αν ο δημιουργός, συνοχέας και κύριος του σύμπαντος είναι πρᾶος και ταπεινός, φανταστείτε το αποκορύφωμα της διαστροφής και παραμορφώσεως: το μόριο της κτίσεως – ο άνθρωπος - να είναι σκεύος θυμού! Τι άλλο είναι ο θυμός παρά η θέση του παραλόγου, ο τόπος του ολέθρου, η μερίδα και η φύση του διαβόλου, αυτή η ίδια η απώλεια σε αντίθεση με το Θεό που είναι παναγάπη;

Τα αίτια που προκαλούν το πάθος του θυμού είναι ποικίλα, αλλά συγγενικά και αλληλοεξαρτώμενα αφού τα συνδέει η ιδιοτέλεια, το συμφέρον και γενικά η φιλαυτία. Όπου επικρατήσει ο ολέθριος ατομισμός δεν απουσιάζει και η σκιά του, που είναι ο θυμός!

Η περιεκτική φιλαυτία διαιρείται σε δύο μέρη, την υλική (σωματική) και την πνευματική (ψυχική). Ως εκ τούτου ερεθίζονται και τα δύο είδη των παθών, τα σωματικά και τα ψυχικά. Γ

Γιατί παρουσιάζεται ο θυμός; Επειδή φράζεται ο δρόμος της νομιζόμενης φιλαυτίας. Στους εμπαιθείς και αιχμαλώτους στα σωματικά πάθη, που κυριαρχούν οι παράλογες ορέξεις και οι ηδονές, ο θυμός κινείται από το φόβο της στέρησεως της ικανοποίησεως τους.

Το ίδιο γίνεται και στους αιχμαλώτους των ψυχικών παθών, όπως της φιλοδοξίας, τους εγωισμούς, της υπερηφανείας, των τιμών, των προβολών, των επαίνων κλπ. Όλα αυτά είναι τα κίνητρα και εργαλεία του θυμού, που μας χωρίζει από την παναγάπη και τη ζωή – το Θεό – και μας ετοιμάζει τόπο στον Άδη και το θάνατο, τον τόπο του σατανά!

Τη λύτρωση και ελευθερία μας υποδεικνύει ο Κύριος μας, η ανάσταση και ζωή, διδάσκοντας την αρμόζουσα συμπεριφορά: «Ανεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ» (Εφ. 4,2) «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων» (Ματ. 5,44), «ὅσα ἂν θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς» (Ματ 7,12) και «εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε» (Ρωμ. 12,14).